

روان‌شناسی نظامی و رزم

نویسنده:

دکتر سید محمود میرزمانی بافقی

www.ketab.ir

انتشارات آزمون‌یار پویا

(حق چاپ محفوظ است)

سرشناسه: میرزمانی بافقی، سیدمحمود، ۱۳۳۶-
عنوان و نام پدیدآور: روان‌شناسی نظامی و رزم/ نویسنده سیدمحمود میرزمانی بافقی.
مشخصات نشر: تهران: آزمون‌یار پویا، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۱۸۶ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۹۰۳-۲۵-۶
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
موضوع: جنگ -- جنبه‌های روان‌شناسی
War -- Psychological aspects
رده‌بندی کنگره: U۲۲/۳
رده دیویی: ۳۵۵/۰۰۱۹
شماره کتاب‌شناسی ملی: ۹۴۶۱۶۱۶
شایب: ۸۱۴۳

عنوان: روان‌شناسی نظامی و رزم
نویسندگان: دکتر سیدمحمود میرزمانی بافقی

ناشر: آزمون‌یار پویا

مدیر تولید: مصطفی خورشیدی

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپ اول: زمستان ۱۴۰۲

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۹۰۳-۲۵-۶

۱۴۰۰۰۰ ریال

تهران، خیابان دماوند (به سمت شرق)، بعد از بزرگراه امام علی (ع)، ساختمان ۱۱۱۴،

طبقه سوم، واحد ۹ تلفن: ۰۲۱-۷۷۵۹۱۴۵۴. همراه: ۰۹۱۹۰۰۶۰۴۹۱

Email: pub@azmonyar.com

فهرست

پیش‌گفتار	۵
بخش اول - روان‌شناسی نظامی	۷
فصل اول - کلیات	۹
۱- مرور تاریخی روان‌شناسی نظامی و جنگ‌های جهانی	۱۲
۲- روان‌شناسی در دو جنگ جهانی	۱۳
۳- جنگ جهانی اول	۱۴
۴- فاصله میانی جنگ جهانی اول و دوم	۱۷
۵- جنگ جهانی دوم	۱۸
۶- خلاصه	۲۲
۷- آزمون پیشرفت تحصیلی	۲۲
فصل دوم - روان‌شناسی نظامی	۲۳
۱- مقدمه	۲۴
۲- روان‌شناسی نظامی چیست؟	۲۴
۳- حیطه‌های اصلی کار و مطالعه روان‌شناسی نظامی	۲۸
۳-۱- گزینش و طبقه‌بندی	۲۹
۳-۲- آموزش	۳۱
۳-۳- کارآیی و عملکرد	۳۳
۳-۴- سازگاری شخصی یا تطابق فردی	۳۵
۳-۵- روابط اجتماعی	۴۱
۳-۶- تنش‌های محیطی	۴۹
۳-۷- خدمات بالینی	۴۹
۳-۸- پژوهش‌های نظامی	۵۲
۳-۹- عقاید و تبلیغات	۵۳
۳-۱۰- موقعیت‌ها و موضوعات ویژه	۵۵
۳-۱۱- فضای کار و کارکنان	۵۵
۳-۱۲- مأموریت خارج از کشور	۵۶
۳-۱۳- ادارات عملیات و سیاست‌گذاری	۵۶
۳-۱۴- امور اجرایی و فرماندهی در نیروهای نظامی	۵۶
۳-۱۵- بخش ۱۹ انجمن روان‌شناسی آمریکا (روان‌شناسی نظامی)	۵۷
۴- خلاصه	۵۸
۵- آزمون پیشرفت تحصیلی	۵۸
بخش دوم - جنبه‌های روان‌شناختی جنگ	۵۹
فصل سوم - تاریخچه	۶۱

۶۲	۱- مقدمه.....
۶۴	۲- زمینه تاریخی.....
۶۵	۲-۱ جنگ جهانی اول.....
۶۶	۲-۲ فاصله میانی جنگ جهانی اول و دوم.....
۶۷	۲-۳ جنگ جهانی دوم.....
۶۷	۲-۴ جنگ کره.....
۶۸	۲-۵ جنگ ویتنام.....
۶۸	۳- پیشرفت‌های حاصله از جنگ ویتنام.....
۶۹	۳-۱ الف. پیشرفت‌های بالینی.....
۷۰	۳-۲ ب- پیشرفت‌های پژوهشی.....
۷۰	۴- خلاصه.....
۷۱	۵- آزمون پیشرفت تحصیلی.....
۷۳	فصل چهارم - اصول روان‌پزشکی نظامی.....
۷۴	۱- مقدمه.....
۷۴	۲- وظایف.....
۷۶	۳- محیط‌های عملیاتی: بیماری، عملکرد، سازگاری.....
۷۶	۴- اختلال‌های روانی.....
۷۷	۴-۱ اختلال‌های آسیب‌رسان جنگ.....
۷۸	۴-۲ ماهیت و طبقه‌بندی اختلال‌های روانی ناشی از جنگ.....
۸۲	۴-۲-۱ اختلال استرس پس‌آسیبی (PTSD).....
۸۳	زمینه‌های مربوط به PTSD.....
۸۳	۱- زمینه.....
۸۶	۲- تعریف.....
۸۷	۳- طبقه‌بندی.....
۸۷	۳-۱ طبقه‌بندی ICD-10.....
۸۷	۳-۲ طبقه‌بندی راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی (DSM).....
۸۸	۴- علائم PTSD.....
۹۶	۴-۱ انواع اختلال استرس پس‌آسیبی (PTSD).....
۹۶	۴-۲ اختلال استرس پس‌آسیبی (PTSD) در کودکان.....
۹۷	۴-۳ همه‌گیرشناسی.....
۹۹	۵- جنگ سال ۱۹۸۲ لبنان.....
۱۰۰	۶- جنگ ویتنام.....
۱۰۲	۷- عوامل مؤثر بر PTSD: عوامل مربوط به سازه.....
۱۰۳	۸- عوامل مؤثر بر PTSD: عوامل پس از حادثه.....
۱۰۳	۹- حمایت اجتماعی.....

۱۰۵	۱۰- نقش بستگان
۱۰۵	۱۱- خلاصه
۱۰۶	۱۲- آزمون پیشرفت تحصیلی
۱۰۷	فصل پنجم - تمارض
۱۰۸	۱- تاریخچه
۱۰۹	۲- تعریف و طبقه‌بندی مقایسه‌ای
۱۱۱	۳- انواع فرعی تمارض
۱۱۲	۴- همه‌گیرشناسی
۱۱۳	۵- سبب شناسی
۱۱۴	۶- ویژگی‌های بالینی و تشخیصی
۱۱۷	۷- تشخیص تمارض
۱۱۸	۸- تشخیص نیرنگ
۱۲۰	۹- تشخیص شرایط خاص تمارض
۱۲۰	۱۰- نشانه‌هایی برای تشخیص تمارض به عقب ماندگی ذهنی و کندذهنی
۱۲۱	۱۱- تمارض به اختلال‌های شناختی
۱۲۱	۱۲- نشانه‌هایی برای تشخیص تمارض به اختلال‌های شناختی
۱۲۱	۱۳- تمارض به فراموشی
۱۲۳	۱۴- تمارض به روان‌پریشی
۱۲۵	۱۵- توهّم‌ها
۱۲۸	۱۶- آزمون‌های عینی
۱۳۱	۱۷- تشخیص افتراقی
۱۳۳	۱۸- سیر و پیش‌آگهی
۱۳۴	۱۹- درمان
۱۳۴	۲۰- خلاصه
۱۳۴	۲۱- آزمون پیشرفت تحصیلی
۱۳۶	بخش سوم - مداخلات روانشناختی
۱۳۸	فصل ششم - اصول رسیدگی به مشکلات روانی در مناطق جنگی
۱۳۹	۱- مقدمه
۱۳۹	۲- بهداشت روانی نیروها در مناطق جنگی
۱۴۲	۳- نحوه رسیدگی به مشکلات روانی در مناطق جنگی
۱۴۶	۴- خلاصه
۱۴۶	۵- آزمون پیشرفت تحصیلی
۱۴۸	فصل هفتم - بازگویی روان‌شناختی
۱۵۰	۲- تاریخچه بازگویی روان‌شناختی

۱۵۱	۳- اصول بازگویی روان‌شناختی.....
۱۵۲	۴- مطالعات مربوط به اثربخشی این روش.....
۱۵۵	۵- بازگویی در درمان PTSD.....
۱۵۵	۶- بحث.....
۱۵۶	۷- خلاصه.....
۱۵۷	۸- آزمون پیشرفت تحصیلی.....
۱۵۸	فصل هشتم - خانواده درمانی و زوج درمانی برای افراد مبتلا به PTSD.....
۱۵۹	۱- مقدمه.....
۱۶۰	۲- درمان سیستمی.....
۱۶۰	۳- درمان حمایتی.....
۱۶۱	۴- دلایل نظری.....
۱۶۱	۴-۱- دلیل استفاده از رویکرد درمان سیستمی.....
۱۶۲	۴-۲- دلیل استفاده از رویکرد حمایتی.....
۱۶۲	۵- خلاصه از مطالعات قبلی.....
۱۶۵	۶- مداخلات زوجی.....
۱۶۸	۷- رویکرد درمان حمایتی.....
۱۷۰	۸- خلاصه.....
۱۷۱	۹- آزمون پیشرفت تحصیلی.....
۱۷۲	منابع فارسی.....
۱۷۴	منابع انگلیسی.....

پیش‌گفتار

در سال‌های اخیر روان‌شناسی بنا به دلایلی مورد توجه جامعه قرار گرفته است. کاربرد این رشته در زمینه‌های متعدد می‌تواند برای پیشبرد اهداف جامعه اسلامی ایران مفید باشد. آنچه که هنوز به طور جدی مورد توجه قرار نگرفته است، استفاده از روان‌شناسی در پیشبرد اهداف نظامی و دفاعی کشور است. البته در طول جنگ‌های مختلف دنیا به ضرورت و اهمیت استفاده از روان‌شناسی در جنگ و سازماندهی نیروهای نظامی پی‌برده‌اند. اصولاً پیدایش آزمون‌های گروهی ناشی از یک احتیاج عملی و فوری به ارزیابی گروه کثیری از سربازان و پرسنل اعزامی به جنگ بود. زمانی کاربرد این آزمون‌ها برای اتخاذ تصمیماتی مثل گزینش و به‌کارگیری صحیح و یا اخراج و معاف نمودن سربازان و پرسنل نظامی ضروری بود. پس از جنگ جهانی اول آزمون‌هایی که در ارتش امریکا ساخته شده بود در اختیار سازمان‌های غیرنظامی قرار گرفت.

خدا را سپاسگزارم که این توفیق حاصل شد تا بار دیگر مطالبی را در زمینه روان‌شناسی نظامی و رزم به رشته تحریر در آورم. کشور ما ایران به دلیل موقعیت خاص خود در منطقه و ذخایر عظیم خدادادی همواره در معرض انواع دسیسه‌ها و جنگ‌ها بوده است و خواهد بود. لذا نمی‌توان تصور نمود که این سرزمین لحظه‌ای از توطئه و تیرگی دشمنان در امان باشد، هرچند ممکن است حيله دشمن در هر دوره‌ای به شکلی ظاهر شود. به هر حال علاقمندان و دوستداران این مرز و بوم نیز باید در حد توان خود برای دفاع از اعتقادات و مقدسات خود همواره در تلاش باشند. در این راستا استفاده از علوم و دانش روز از ضروریات آمادگی و دفاع است. لذا با این اعتقاد که فراموش کردن دشمن و طرح‌های جنگی او به معنی خواب غفلت است، اینجانب به سهم خود همیشه سعی نموده‌ام مطالب مربوط به روان‌شناسی نظامی و جنگ را ولو در حد یادآوری و تذکر و کاربرد آن در نیروهای نظامی ارائه و در دسترس علاقمندان قرار دهم.

البته روان‌شناسی همیشه با جنگ و در کنار ارتش و نظامیان بوده است. با اطمینان می‌توان گفت؛ روان‌شناسی با جنگ توسعه یافت و رشد آن مدیون جنگ‌های گذشته است؛ زیرا با آغاز جنگ جهانی اول بود که اهمیت و ضرورت روان‌شناسی آشکار شد. به عبارت دیگر روان‌شناسی نظامی اولین حوزه روان‌شناسی است که برحسب ضرورت توسعه یافت و موجب تقویت سایر زمینه‌های روان‌شناسی شد. باید پذیرفت که بسیاری از پژوهش‌های روانشناختی با حمایت و امکانات نظامی انجام شده است.

با توجه به شرایط خاص کشور ما و اهمیت روان‌شناسی نظامی، لازم است این حوزه خاص از روان‌شناسی مورد توجه ویژه مسئولین مدبر، به خصوص فرماندهان محترم نظامی قرار گیرد. بدیهی است بی‌توجهی به روان‌شناسی بویژه روان‌شناسی نظامی، نادیده گرفتن حوزه‌ای از دانش روز است

که سایر ملل در دفاع و تهاجم به آن توجه دارند و تاکنون در حد وسیعی از آن استفاده کرده‌اند. امیدوارم این مطالب بتواند مورد استفاده علاقمندان، دانشجویان عزیز، مسئولین محترم سپاه و رزم، پزشکان، روان‌شناسان و روان‌پزشکان و متخصصین محترم قرار گیرد.